

Työryhmä: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 5. kokous

2.10.2023 klo 8.15 – 10.00 (Seminarium K214, Meritullinkatu 10 ja Teams)

Osallistujat

Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Maija Innola, varapuheenjohtaja, OKM
Marjo Kaartinen, Taideyliopisto (Satu Uusiautin varajäsen)
Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu
Lydia Laine, Maahanmuuttovirasto - Migri (Fanny Södermanin varajäsen)
Mia Leisti, UM
Ida Mielityinen, Arene ry
Kristiina Mäkelä, Aalto-yliopisto
Tapio Määttä, Itä-Suomen yliopisto (Jouko Niinimäen varajäsen)
Henna Närhi, sihteeri, vastuuvaimistelijä, OKM
Aleksi Niemi, SAMOK
Heidi Rättyä, SYL
Nelli Tiainen, sihteeri, OKM
Jarmo Tiukkanen, TEM
Soili Vasikainen, OKM

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 8.15.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin.

3. Muistion hyväksyminen

Muistio hyväksyttiin.

4. Pykäläluonnosten läpikäynti

4.1 Kohti lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta

Käytiin keskustelu sihteeristön valmistelemasta esityksestä käytyjen keskustelujen pohjalta ratkaisuksi, jossa lukuvuosimaksut kattaisivat koulutuksen kustannukset. Tarkoituksena on, että koulutuksen kustannukset kattava maksu jää korkeakouluille apurahojen maksamisen jälkeen. Pj totesi, että arvonlisäverovelvollisuuteen liittyviä näkökulmia tarkennetaan vielä.

Yliopistot toivat esiin, että kokonaisuuteen vaikuttaa tutkintojen mahdollinen poistuminen rahoitusmallista seuraavalla sopimuskaudella, esimerkiksi missä määrin opintojen kestoa voidaan tällöin kansallisesti ohjata. Keskustelussa tuotiin esiin myös toive joustosta lukuvuosimaksun perimisen suhteen, niin että koulutuksen kustannukset tulisivat kuitenkin katetuksi. Pj totesi, että maksun pyytämisen aikataulu ja käytännöt liittyvät myös oleskeluluvan myöntämisessä vaadittuihin varoihin. UM kertoi edustustojen edellyttävän, että oleskeluluvan hakijalla lukuvuosimaksu täytyy olla maksettuna tai varat siihen tilillä. Valmisteluryhmästä todettiin, että myönnettäessä opiskelijan lupa nykyään koko tutkinnon ajaksi ohjeistetaan Migristä luvan myöntämisen edellytyksenä osoittamaan varat lukuvuosimaksuun sekä elämiseen ensimmäisen vuoden ajalta. Lisäksi luvan jälkivalvonta käytännössä edellyttää olemassa olevia varoja koko opintojen ajalta. Migrin mukaan jatkossakin on olennaista tietää kunkin korkeakoulun vaatima maksun määrä.

Pj totesi, että edetään esitetyn ehdotuksen mukaisesti. Joustovara on ollut jo nyt korkeakoulujen autonomian piirissä ja sitä voi olla tulkittu eri tavoin. Asiaa voitaneen tarkentaa lakiesityksen perusteluissa.

4.2 Lukuvuosimaksujen kiertämisen estäminen

Valmisteluryhmä alusti, että pykäläehdotuksessa maksuvelvollisena ryhmänä olisivat henkilöt, jotka ovat saaneet ensimmäisen oleskeluluvan Suomeen opiskelun perusteella. Maksuvelvollisuudesta ei vapaudu myöskään jos on opiskelijan perheenjäsen tai ensimmäisen oleskelulupansa opiskelijana saaneen perheenjäsen. Maksusta vapauttaviin ryhmiin kuuluu mm. pysyvän luvan saaminen, mikä on myös eräänlainen aikaraja maksuvelvollisuudelle. Pj totesi, ettei tavoitteena ole lisätä, muttei myöskään poistaa maksuvelvollisia ryhmiä. Tavoitteena on ennen kaikkea estää nyt havaittu lukuvuosimaksujen välttäminen siirtymällä työluvalle. Migri toi esiin yhdenvertaisuuden suhteessa suomen kansalaisen perheenjäseniksi siirtyviin, alun perin opiskelijoina maahan tulleisiin. Tämä täsmennettiin pykälään maksuvelvollisuudesta vapauttavaksi ryhmäksi, jotta se on yhtäläinen EU-direktiivin perheenjäsenen oikeuksiin nähden.

Keskustelussa nostettiin esiin korkeakoulujen haaste ensimmäisen maassaoloperusteen selvittämisessä, mikä edellyttää tietoja Migriltä. Migri lupasi selvittää korkeakoulujen tietojensaantioikeutta. Pj toi esiin, että korkeakoulujen näkyvyys oleskelulupatietoihin oli viime hallituskaudella selvittyssä, mutta jätettiin laista pois. Keskustelussa tuotiin esille kannustinten ja olosuhteiden luominen kansainvälisille opiskelijoille sellaisiksi, että työllistyminen ja maahan jääminen olisi kannattavaa.

Pj totesi, että edetään esitetyn mukaisesti. Kannustimet hallitusohjelma-kirjauksen mukaisesti ja yhteiskunnalliset tarpeet huomioidaan työryhmän työn seuraavassa vaiheessa.

4.3. Hakemuksen käsittelymaksu

Valmisteluryhmä totesi, että hakemusmaksu oli aiemmissa kokouksissa jo hyväksytty. Saadun palautteen perusteella pykälä muotoillaan joustavammaksi siten, että maksun määräytymisperusteena olevaa ajanjaksoa tai hakukohteiden määrää voidaan säätää myöhemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

5. Muut asiat

Ei käsitelty muita asioita.

6. Seuraava kokous

Seuraava ylimääräinen kokous pidetään perjantaina 13.10. klo 8.30-10.30 (Kirkkokatu 12, kokoushuone Katariina ja Teams). Käsittelyssä luonnos hallituksen esitykseksi.

Puheenjohtaja totesi, että ensi viikolla työryhmälle lähetetään luonnos hallituksen esityksestä. Pykäläluonnokset lähetettiin työryhmälle luvatus mukaisesti 2.10. Merkittävät lisähuomiot niihin tai HE-luonnokseen pyydettiin toimittamaan mahdollisimman pian. Pj totesi, että hallituksen esitykselle pyritään antamaan tarpeeksi pitkä lausuntoaika.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 9.35.